

- Чи готова система підвищення кваліфікації сьогодні бути відкритою до різних оцінок і думок щодо своєї ефективності, бути гнучкою і, врешті решт, не втратити своїх позицій?

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. — Київ: Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
2. Кравченко Л. М. Неперервна педагогічна підготовка менеджера освіти: монографія / Л. М. Кравченко. — Полтава: Техсервіс, 2006. — 422 с.
3. Краевский В. В. Повышение квалификации педагогических кадров / В. В. Краевский // Педагогика. — 1992. — № 7/8. — С. 55–58.
4. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / за ред. І. А. Зязюна. — Київ: Віпол, 2000. — 636 с.
5. Про освіту: Закон України № 2145-VIII станом на 05.09.2017 р.: офіц. вид. // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. — Дата звернення: 25.12.2017. — Назва з екрана.
6. Рибарська Э. Интенсификация учебно-воспитательного процесса при подготовке и повышении квалификации руководящих кадров / Э. Рибарська // Перспективы и направления совершенствования системы подготовки и повышения квалификации руководителей. — София, 1983. — С. 155–172.
7. Учительский манифест для XXI в. конференции «Профессиональный образ и этос учителей» (Апрель, 2014, Совет Европы, Страсбург) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: https://www.coe.int/t/dg4/education/pestalozzi/Source/Documentation/T21/FinalManifesto_Ru.pdf. — Дата обращения: 25.12.2017. — Название с экрана.
8. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис / Э. Эриксон. — М.: Прогресс, 1996. — 344 с.

СИСТЕМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ: СИНЕРГІЯ РОЗВИТКУ

В. Зелюк

Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України (УМО) – сучасний заклад, визнаний лідер у післядипломному просторі України. Як всеукраїнський навчальний і науково-методичний центр післядипломної педагогічної освіти, Університет об'єднує, професійно координує і спрямовує науково-педагогічну і методичну діяльність освітан України. Свідченням цього є заснування і діяльність всеукраїнської громадської організації «Консорціум закладів післядипломної освіти», численні міжнародні та всеукраїнські конференції, досягнення в удосконаленні системи дистанційної освіти педагогічних працівників, плідна науково-дослідна робота з проблем менеджменту освіти, післядипломної освіти, підготовки управлінських кадрів, економіки освіти.

Науковий колектив УМО виконує комплекс завдань державної освітньої політики у сфері післядипломної педагогічної освіти, спрямованих на впровадження Концепції Нової української школи та положень Закону України «Про освіту», задоволення потреби керівних і педагогічних кадрів у професійному зростанні, ознайомлення з інноваційними педагогічними технологіями, збагачення досвідом закладів освіти різних областей України та світу. Кожен, хто тут навчається, високо цінує професіоналізм, принциповість, мудрість та уважність викладачів.

З науково-викладацьким складом Університету Полтавський ОППО єднає наполеглива синергія праці відтоді, коли створено попередника УМО – першого в Україні вищого навчального закладу післядипломної освіти – Центрального інституту підвищення кваліфікації керівних працівників народної освіти Міністерства освіти Української РСР (27.12.1952). Університет змінював назву: Центральний інститут удосконалення вчителів Міністерства освіти УРСР (1968–1992), Український інститут підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти Міністерства освіти України (1992–1997), Державна академія керівних кадрів освіти (1997–1999), Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти НАПН України (1999–2007), Університет менеджменту освіти (з 8 листопада 2007 р.).

Відповіді на ці питання знаходяться у площині подальшої модернізації й удосконалення освітньої практики інститутів післядипломної освіти. Але ефективність реалізації програм професійного розвитку педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації залежить від ступеня їхньої орієнтації на індивідуальні запити і потреби замовників цих послуг.

Метою статті є дослідження системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників (на прикладі Полтавської області) та впливу на неї ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України як синергії розвитку.

Розвиток кадрового потенціалу ПОППО

Для поліпшення якості освіти учнів Полтавщини Полтавський ОППО надає освітні послуги з післядипломної освіти понад 24-м тисячам працівників освітньої галузі. Головною умовою успішності такої діяльності є розвиток кадрового потенціалу закладу.

Історія Інституту розпочинається зі створення на базі обласного шкільного методичного кабінету відповідно до наказу Народного комісаріату освіти УРСР від 9 лютого 1940 р. обласного інституту удосконалення вчителів. У 1960–1961 н. р. тут працювали 13 навчально-методичних кабінетів, на 1 січня 1992 р. – 21 кабінет та бібліотека. До читання лекцій під час курсів залучалися, крім методистів Інституту, штат яких становив 61 особу, учителі шкіл області та на умовах погодинної оплати — 53 викладачі Полтавського педагогічного інституту та 2 з інших ВНЗ Полтави (зокрема, 3 доктори та 37 кандидатів наук).

Із проголошенням незалежності України виникла необхідність пошуку оновленої освітньої парадигми, формування іншого педагогічного менталітету, впровадження ефективних і сучасних форм післядипломної педагогічної освіти, зміни її організаційної структури. У грудні 1992 р. наказом управління освіти Полтавської облдержадміністрації Інститут удосконалення вчителів першим в Україні реорганізовано в Полтавський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників. Змінилися і штатний розпис, і структура установи, зокрема створено п'ять відділів. Для активізації наукових досліджень, їх організаційного та кадрового забезпечення введено посаду заступника директора з науково-методичної роботи, також створено кафедри й центри.

Наслідком цих перетворень стало вдосконалення системи методичних підрозділів. Інститут — це, передусім, науково-методичний центр.

Колегія обласного управління освіти у червні 1994 р. визнала експеримент з реорганізації закладу успішно завершеним.

Від часу створення Інституту постійно оновлювалася його матеріально-технічна база. У 1944 р. Полтавський обласний інститут удосконалення кваліфікації учителів був розташований у чотирьох кімнатах допоміжного приміщення школи № 1 Полтави, маючи низький рівень матеріального забезпечення; у 1960-х рр. – у пристосованому двоповерховому приміщенні (у 12 кімнатах розмішувалися 14 кабінетів, бібліотека і фільмотека, гуртожитку для слухачів не було); у 1970-х рр. – у триповерховій прибудові до школи № 26, а з 1978 р. – у колишній вечірній школі № 4 (19 кабінетів закладу працювали в семи кімнатах).

Від 1982 р. заклад розміщується по вул. Жовтневій, 64 (нині вул. Соборності, 64-ж). Нині має 8 навчальних аудиторій на 240 місць; актову залу на 100 місць; 2 навчальні комп'ютерні класи; бібліотеку з 30-тисячним книжковим фондом; 120 комп'ютерів, 42 принтери, 9 проекторів, 4 електронні інтерактивні дошки; створено у 2001 р. сайт <http://www.poippo.pl.ua/>, що містить 11 Гб інформації; локальну мережу; із 1986 р. – гуртожиток. У 2012 р. будівлю навчального корпусу термомодернізовано; впроваджено в ній автоматизований тепловий пункт.

ПОІППО – перший в Україні заклад післядипломної педагогічної освіти, що отримав сертифікат на систему управління якістю відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001:2009 (2010 р.).

Структура Інституту трансформується залежно від завдань і положень Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., Концепції «Нова українська школа», Закону України «Про освіту»: останніми роками створено Центр зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти та Центр координації діяльності методичних служб, відділ національно-патріотичного виховання. Чинна структура закладу уможливує не тільки виконання ліцензійних вимог, а й осучаснення методів і форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників, здійснення науково-методичного супроводу й експериментально-інноваційної діяльності в закладах освіти.

Завдяки розвитку кадрового потенціалу розширилися напрями підвищення кваліфікації: у 1997 р. – 34 напрями, у 2017 р. – 47, при цьому середньорічний плановий обсяг слухачів у 2012–2017 рр. становить 5,2–5,4 тис. осіб при ліцензійному 5,5 тис.

У складі ПОІППО – вісім відділів; чотири кафедри: менеджменту освіти, методики змісту освіти, педагогічної майстерності та філософії і економіки освіти; п'ять центрів: педагогічних інновацій та інформації, практичної психології і соціальної роботи, координації діяльності методичних служб, консультативно-методичний центр на базі Кременчуцького педагогічного коледжу імені А. С. Макаренка, центр зовнішнього оцінювання та моніторингу якості освіти.

Діяльність Інституту в 2017 р. забезпечують 147 осіб, із них – 86 науково-педагогічних працівників (зокрема, 4 доктори та 18 кандидатів наук, 66 методистів (68% – вищої кваліфікаційної категорії)).

У 2012–2017 рр. працівники ПОІППО захистили дисертації на здобуття ступеня доктора педагогічних наук (1), кандидата психологічних наук (1), кандидата педагогічних наук (7); здобули вчене звання доцента 2 особи. Більшість кандидатів наук Полтавського ОІППО отримували вчене звання доцента через їх представлення Вченою радою УМО в МОН. На жаль, цю практику присвоєння вчених звань працівників ОІППО через

представлення Вченою радою УМО припинено. Багато якнайшвидше відновити цю традиційну практику здобуття вчених звань науковцями обласних закладів ППО у співпраці з УМО.

Перспективним планом підготовки науково-педагогічних кадрів передбачено підготовку у 2017–2022 рр. 18 кандидатів і двох докторів наук. На сучасному етапі в аспірантурі УМО, Інституті соціальної та політичної психології НАПН України, Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка навчаються по одній особі.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників – важлива ланка післядипломної освіти.

Полтавським ОІППО у проектуванні та реалізації програми стратегічного розвитку регіональної освітньої системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників продуктивно використовуються праці фахівців Університету менеджменту освіти, що становлять наукове підґрунтя розвитку цієї системи: «Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера» (О. Бондарчук) [4]; «Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні» (Г. Сльникова) [6]; «Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі» (М. Кириченко, В. Маслов) [10]; «Проектування та психолого-педагогічний супровід розвитку обдарованості» (В. Киричук) [11]; «Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст» (О. Ануфрієва, Г. Дмитренко, М. Кириченко [та ін.]; за заг. ред. Г. Дмитренка, В. Олійника) [12]; «Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти: координаційний аспект» (Н. Любченко, Є. Чернишова) [13]; «Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях» (В. Олійник) [16] тощо.

Водночас працівники ПОІППО осмислювали змальовані питання у своїх розвідках, зокрема: «Управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем» [3]; «Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти» [23]; «Історія Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського (1940–2010)» [9]; «Педагогічні системи, технології. Досвід. Практика» [18; 19]; «Проектування регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників: система управління якістю в ПОІППО» [21]; «Педагогічна майстерність: виклики ХХІ століття» [17].

У монографії Н. Білик «Управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників» [3] обґрунтовано методичні й теоретичні засади такого проектування на засадах інтеграції підходів (системного, регіонального, андрагогічного, проектного, компетентісно зорієнтованого, адаптивного, новаторського, дисемінаційного) [4], представлено його як процес, здійснюваний органами влади, департаментами освіти і науки регіонів задля сприяння «розвитку інноваційного потенціалу педагогічних працівників за певний інтервал часу при обмежених ресурсах завдяки чіткому визначенню цілей управління, розробленню механізмів їх реалізації» [2, с. 29].

Для надання проектуванню системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників у Полтавській області впроваджено: курси для підпрацівників ВНЗ І–ІІ р. а. за темою «Розвиток та саморозвиток творчого потенціалу педагога»; тренінг-курси «Принципи розвитку інноваційної діяльності педагогічного колективу» для педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Здійснене у 2000–2015 рр. адаптивно-педагогічне проектування системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників у Полтавській області сприяло координуванню творчих педагогічних спільнот у цій системі: Школи педагогічної майстерності Шалви Амонашвілі (2008–2011 рр.); Школи організаційного розвитку і педагогічної майстерності для директорів і практичних психологів (2007–2008 рр.); спеціальної дослідницької групи «Школа-родина» (2006–2011 рр.); Інформаційно-координаційного центру – центр українського розвитку на Полтавщині (1997–2010 рр.); інтернет-лабораторії проектування регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників України (2008–2010 рр.).

Упродовж 65-річної історії співпраці працівники Полтавського ОПППО спільно з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» здійснили не один проект. Розгляньмо найновіші.

Полтавська регіональна школа новаторства (РШН) керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти функціонує з листопада 2011 р. в межах ініційованої УМО Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти; зараз охоплює понад 300 учасників [1]. Місія Полтавської РШН – залучення суспільно активних громадян через підтримку ініціатив у сфері освіти і науки в галузі дошкільної, середньої, професійної та післядипломної освіти, насамперед формування педагога-новатора [3, с. 19]. У складі РШН – 11 зональних шкіл новаторства, Міжрегіональний центр педагогічної освіти «Новатор» (залучено 25 директорів ЗНЗ і ВНЗ І–ІІ р. а. Полтавщини та Кіровоградщини), Школа молодого вчителя Полтавщини (27 осіб).

Результатом спільної роботи Всеукраїнської ШН і Полтавської РШН стало розроблення Положення про Координаційний центр розвитку шкіл новаторства України на 2017–2020 роки.

У 1999–2017 рр. у журналі «Імідж сучасного педагога», що видавався спільно ПОПППО з ПНПУ ім. В. Г. Короленка, опубліковано понад 130 статей працівників Університету менеджменту освіти, зокрема, таких авторів як: В. Базелюк, Т. Бурласко, Н. Зінчук, Г. Єльнікова, Л. Даниленко, В. Ковальчук, Н. Лук'янчук, Н. Любченко, М. Набок, Г. Назаренко, Л. Ніколенко, В. Олійник, В. Пуцов, Т. Ріктор, О. Семенюков, В. Семиченко, Л. Сергєєва, М. Скрипник та ін. Спільно з Університетом менеджменту освіти видано також об'єднані випуски зазначеного журналу: «Стратегічний розвиток освіти»; «Формування європейської вищої освіти України»; «Новаторський рух у післядипломній педагогічній освіті України» тощо.

Інституційне лідерство у післядипломній освіті

На 2017 р. в області діють 25 районних, 6 міських методичних кабінетів (центрів), 4 методичні кабінети ОТГ, працюють 346 методистів. Концепція розвитку методичних служб Полтавської області на 2015–2020 рр. [15], І обласний Форум працівників методичних служб районів, міст, ОТГ у квітні 2017 р. [5] є одними з маркерів лідерства ПОПППО у підвищенні професійного рівня педагогів області.

У цьому ж тренді – 250 проведених Інститутом у 2017 р. науково-теоретичних, практичних семінарів, круглих столів, інструктивно-методичних нарад для методистів області; колективними та груповими формами науково-методичної роботи кафедр та відділів Інституту охоплено майже 5 тисяч педагогічних працівників області.

Щороку понад 60 працівників методичних служб області підвищують кваліфікацію у ДНВЗ «Університет менеджменту освіти». Результативна

участь працівників ПОПППО у Всеукраїнському методичному турнірі (2014–2015), перемоги в щорічному конкурсі УМО на кращу науково-методичну розробку в системі післядипломної педагогічної освіти допомагають Інституту зберігати інституційне лідерство у післядипломній освіті Полтавської області.

Здобутки ПОПППО в розвитку компетентності педагогів

Колектив ПОПППО готовий до змін, визначених Концепцією Нової української школи [14] та новим Законом України «Про освіту» [20], оскільки ще декілька років тому зрозумів перспективи переходу до компетентнісної парадигми освіти. Фахівці ПОПППО взяли активну участь в ініційованому Університетом менеджменту освіти розробленні Стандартів підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних та керівних кадрів освіти. Робочі групи, урахувавши Рекомендації Європейського парламенту і Ради ЄС [22], розробили структуру професійної компетентності освітянина-керівника, яка складається з двох взаємопов'язаних блоків: базові і функціонально-посадові компетентності. Перший блок включає загальнокультурну, громадянську, інформаційно-комунікативну, соціально-психологічну компетенції, другий – адміністративно-управлінську, підприємницьку, нормативно-правову, дослідницьку [8, с. 5–6].

З упевненістю зазначимо, що вже нині закладом здобуто багатий досвід навчання вчителів і керівників закладів освіти за компетентнісними методиками. Пріоритетами діяльності ПОПППО в означеному контексті є: школа як хаб (освітній центр територіальної громади); технологізація освіти; учителі в ролі наставників [7, с. 19]. Ми усвідомлюємо високі очікування українського суспільства стосовно нового вчителя, зосереджені на його готовності скористатися академічною свободою, бажанні застосовувати педагогіку партнерства, здатності задовольняти потреби учнів у освітньому процесі, вмінні формувати цінності демократії, патріотизму, гідності, поваги до людини. За логікою концепції НУШ, найуспішнішими на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі [14, с. 7].

Обговорення Концепції та перші кроки її реалізації визначили, що основною проблемою може стати підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогів. Учителі мають швидко засвоїти нові підходи в освіті, а це не лише нові знання, а й нова педагогічна позиція.

У 2016–2017 рр. у межах упровадження Концепції розвитку методичної служби Полтавської області на 2015–2020 рр., що обґрунтовує напрями ефективного забезпечення якісного науково-методичного супроводу процесу реформування освітнього простору області [15, с. 52–53], науковцями Інституту відповідно до Плану заходів щодо реалізації Концепції (наказ Департаменту освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації від 15.01.2016 року № 20) проведено масштабне наукове дослідження, яке дає змогу встановити рівень сформованості професійної компетентності педагогів, окремих її складових і вказати на ті проблемні зони, навчання щодо яких педагоги вважають найактуальнішими у науково-методичному супроводі системи післядипломної педагогічної освіти.

У дослідженні в основу професійної компетентності педагога покладено особистісні можливості вчителя, які дають йому змогу самостійно й ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу. Компетентність має інтегрований характер, а саме: об'єднує професійні знання, інтелектуальні навички і вміння та способи діяльності. Модель професійної компетент-

ності вчителя, яка досліджувалася, містить сукупність його особистісних якостей, загальної культури (зокрема економічну та правову), кваліфікаційних знань, психологічної готовності, грамотності у сфері комунікацій.

Результати проведеного дослідження показують, що керівники шкіл, оцінюючи свої навички в різних сферах, як найбільш проблемну виділяють економічну підготовку, на друге місце ставлять необхідність розвитку особистісних якостей, на третє – потребу правової підготовки. Заступники директорів суб'єктивно оцінюють високий брак компетенцій у сфері управлінської підготовки, теж досить критично оцінюють наявність потрібних особистісних якостей. Високою є потреба підвищити рівень технологічної та психологічної підготовки.

Результати дослідження вчителів демонструють іншу тенденцію. Учителі впевнені у власних фахових і методологічних знаннях, задоволені наявністю необхідних особистісних якостей, рівнем правової і психологічної підготовки. Однак найбільшу стурбованість у них викликає рівень загальнокультурних знань і комунікативної підготовки. Учителі розуміють, що школа не може залишатися консервативною інституцією, «ізольованим острівцем» у світі, що глобально і, головне, блискавично змінюється. Розриви між поколіннями в культурному сенсі нарастають дуже швидко, вчителі вже відчувають їх як проблему власної успішності у професійній діяльності. На наш погляд, це вочевидь характеризує суспільну інтегрованість учительства і його високу чутливість до викликів сучасності.

Говорячи про спроможність ПОППО підготувати вчителя для Нової української школи, зазначимо, що чинна система науково-методичної роботи нашого закладу дає педагогам змогу працювати у восьми спеціальних дослідницьких групах, двадцяти трьох авторських творчих майстернях, брати участь у різноманітних проектах і конкурсах. В Інституті діють десять шкіл професійного зростання, постійно проводяться регіональні конференції і науково-практичні семінари. Очікуємо, що розвиток системи післядипломної педагогічної освіти має забезпечити економічні й соціальні гарантії професійної самореалізації педагогічних працівників, підвищення якості навчання, збільшення кількості дослідно-експериментальної та інноваційної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик Н. Досвід роботи Полтавської регіональної школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників післядипломної освіти / Н. Білик // Післядипломна освіта України. — 2017. — № 1. — С. 66–71.
2. Білик Н. І. Теоретичні і методичні засади управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.06 «Теорія і методика управління освітою» / Н. І. Білик ; Черкаський нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. — Черкаси : Бізнес-інновац. центр Черкаського нац. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького, 2016. — 40 с.
3. Білик Н. І. Управління адаптивно-педагогічним проектуванням регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників : монографія / Н. І. Білик. — Полтава : АСМІ, 2015. — 461 с.
4. Бондарчук О. І. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера : метод. посіб. / О. І. Бондарчук, О. А. Філь, В. В. Ковальчук, Л. В. Жабенко ; за заг. ред. Є. Р. Чернишової ; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ, 2015. — 116 с.

У 2017 р. в закладах дошкільної та загальної середньої освіти Полтавської області розпочато реалізацію семи програм експериментів. Найактуальнішими для дослідно-експериментальної роботи виявилися теми соціально-психологічного, психолого-педагогічного напрямів, розвитку компетентності в природничих науках і технологіях, екологічної та медіаграмотності, підприємливості, інформаційно-цифрової компетентності, уміння навчатися впродовж життя. У 2017–2018 рр. до дослідно-експериментальної діяльності на тему «Психологічний супровід індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного працівника у післядипломній освіті» вперше долучилися 19 науково-методичних центрів і методичних кабінетів відділів освіти області (науковий керівник – канд. психол. наук, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології, докторант ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Я. Сухенко). На всеукраїнському й обласному рівнях розпочато реалізацію програми «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти» на базі загальноосвітніх навчальних закладів у 2017–2022 рр.».

Отже, колектив ПОППО наполегливо працює над створенням регіональної системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Головне завдання ПОППО на майбутнє – удосконалення цієї системи через досягнення цілей, окреслених у Концепції Нової української школи та положень Закону України «Про освіту», Стратегії розвитку Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського на 2017–2027 рр. та Перспективному плані розвитку Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського на 2017–2021 рр. [15].

Синергійне партнерство Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського з УМО як всеукраїнським інноваційним центром післядипломної педагогічної освіти, високореєтинговим вищим навчальним закладом, який упроваджує ідеологію вищого навчального закладу дослідницького типу, – це потужні крила для нашого навчального закладу, що забезпечують обмін інноваційним досвідом у сфері підвищення професійної кваліфікації педагогічних кадрів та спільного вирішення проблем модернізації освіти з урахуванням вітчизняних і світових тенденцій.

5. Жара Н. М. У Полтавській області вперше проведено Форум працівників методичної служби [Електронний ресурс] / Н. М. Жара // Сайт ПОППО. — Режим доступу : <http://poippo.pl.ua/novyny-poippo-blohom/item/4189-u-poltavskii-oblasti-vpershe-provedeno-forum-pratsivnykiv-metodychnoi-sluzhby>. — Дата звернення: 25.12.2017. — Назва з екрана.
6. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні : монографія / Г. В. Єльнікова. — Київ : ДАККО, 1999. — 320 с.
7. Зелюк В. В. Нова школа: новий учитель / В. В. Зелюк // Постметодика. — 2016. — № 2(125). — С. 18–20.
8. Зелюк В. В. Професійна компетентність керівного складу вищого навчального закладу: теорія та практика / В. В. Зелюк // Освіта Полтавщини. — 2011. — № 25/26. — С. 3–8.
9. Історія Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського (1940–2010) : навч.-метод. посіб. / В. В. Зелюк (голова ред. кол.). — Полтава : ПОППО, 2010. — 576 с.

10. Кириченко М. О. Наукові засади та функції компетентного менеджменту у загальноосвітньому навчальному закладі : монографія / М. О. Кириченко, В. І. Маслов. — Луцьк : ВІППО, 2015. — 188 с.
11. Киричук В. О. Проектування та психолого-педагогічний супровід розвитку обдарованості : монографія / В. О. Киричук. — Київ, 2014. — 273 с.
12. Культура цільового управління в національній системі освіти: гуманістичний контекст : кол. монографія / О. Л. Ануфрієва, Г. А. Дмитренко, М. О. Кириченко [та ін.] ; за заг. ред. Г. А. Дмитренка, В. В. Олійника. — Луцьк : Вежа-Друк, 2017. — 412 с.
13. Любченко Н. В. Управління науково-методичною діяльністю закладів післядипломної педагогічної освіти: координаційний аспект : наук.-метод. посіб. / Н. В. Любченко ; за ред. Є. Р. Чернишової ; ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2013. — 256 с.
14. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. — Львів, 2016. — 34 с.
15. Нова українська школа: стратегії діяльності освітян Полтавської області та Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського / уклад. В. В. Зелюк, С. Ф. Клепка, І. О. Кіптілій. — Полтава : ПОІППО, 2017. — 188 с.
16. Олійник В. В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта і дистанційне навчання в запитаннях і відповідях / В. В. Олійник ; НАПН України ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». — Київ : А. С. К., 2013. — 312 с.
17. Педагогічна майстерність: виклики XXI століття : портфоліо кафедри пед. майстерності / [упор. : В. В. Зелюк, Н. І. Білик, Т. А. Устименко] ; Полтав. обл. ін-т післядипл. пед. освіти ім. М. В. Остроградського. — Полтава : АСМІ, 2013. — 468 с.
18. Педагогічні системи, технології. Досвід. Практика : довідник: у 2 ч. / за ред. П. І. Матвієнка, С. Ф. Клепка, Н. І. Білик. — 2-ге вид., перероб. і допов. — Полтава : ПОІППО, 2007. — Ч. 1. А–М. — 220 с.
19. Педагогічні системи, технології. Досвід. Практика : довідник: у 2 ч. / за ред. П. І. Матвієнка, С. Ф. Клепка, Н. І. Білик. — 2-ге вид., допов. — Полтава : ПОІППО, 2007. — Ч. 2. Н–Я. — 224 с.
20. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. — Дата звернення: 25.12.2017. — Назва з екрана.
21. Проектування регіональних освітніх систем підвищення кваліфікації педагогічних працівників: система управління якістю в ПОІППО : зб. матеріалів СУЯ відповідно до вимог ДСТУ ISO 9001-2001. — Полтава : ПОІППО, 2010. — 302 с.
22. Рекомендація 2006/962 Європейського парламенту та Ради ЄС «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» від 18 грудня 2006 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_975. — Дата звернення: 25.12.2017. — Назва з екрана.
23. Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти : модульн. посіб. / авт.-упоряд. : П. І. Матвієнко, Н. І. Білик, О. О. Новак. — 2-ге вид., доп. — Полтава : Довкілля-К, 2006. — 292 с.

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ДО РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

В. Берека

Освіта впродовж життя, яка прийнята за стратегічну в усіх цивілізованих країнах світу, реалізується завдяки забезпеченню наступності змісту та координації навчальної діяльності на різних ступенях освіти, формуванню потреби і здатності особистості до самонавчання і саморозвитку, оптимізації системи перепідготовки педагогічних працівників та підвищення їхньої кваліфікації, створенню інтегрованих навчальних планів і програм, розвитку та запровадженню дистанційної освіти тощо [3, с. 38]. Особливе значення в системі післядипломної освіти педагогів має цілеспрямована підготовка їх до роботи з обдарованими дітьми й обдарованою учнівською молоддю.

Питання обдарованості, що тривалий час знаходиться у центрі уваги науковців, потребує якісно нового підходу до освіти на основі інтеграції зусиль учених, педагогів, громадськості. Проблеми спадковості таланту, її закони і наслідки досліджував Ф. Гальтон; особливості навчання і виховання обдарованих учнів стали предметом вивчення О. Логінової; технологію поетапної підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями розробили Н. Поліхун, О. Антонова; педагогічні умови професійної підготовки студентів до роботи з обдарованими учнями вивчали О. Хлівна, Ю. Клименюк, І. Любовецька, М. Шемуда; проблеми виявлення і розвитку обдарованості досліджували О. Кульчицька, О. Музика; психологічні особливості роботи вчителя з обдарованими учнями виокремила О. Нікольська.

Мета нашої статті — здійснити аналіз підготовки педагогів до роботи з обдарованими дітьми в умовах регіональної системи післядипломної педагогічної освіти, визначити форми і методи для підвищення їхньої кваліфікації у курсовий та міжкурсний періоди.

Нова українська школа покликана забезпечити всебічний розвиток індивідуальності людини як особистості та найвищої цінності суспільства на основі виявлення її задатків, здібностей, обдарувань, талантів. В Україні ухвалено ряд законів і програм (зокрема, Закон України «Про освіту», Указ Президента України «Про підтримку обдарованих дітей», концепцію «Нова українська школа», Програму розвитку обдарованих дітей і молоді тощо), спрямованих на формування цілісної, саморегульованої системи щодо виявлення і підтримки обдарованої молоді, розвитку та реалізації її здібностей, стимулювання творчої роботи учнів, активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Нові завдання актуалізують проблему підготовки вчителя до такої діяльності, оскільки саме педагогу відводиться провідна роль у реалізації окреслених перетворень. Концепція нової української школи головним завданням реформування загальної середньої освіти, провідним принципом державної освітньої політики передбачає підготовку педагогічних працівників, створення умов для формування освіченої, творчої особистості вчителя, його професійної самореалізації, реалізації природних задатків і можливостей в освітньому процесі [5].

Питання готовності вчителя до роботи з обдарованими дітьми має свою специфіку, адже саме вчитель повинен помітити здібності, розвинути обдарування учнів у процесі своєї діяльності. Крім того, якщо вчителі й визнають необхідність спеціально організованої роботи з обдарованими дітьми, що зазвичай їхня увага зосереджується на академічній обдарованості учнів (зокрема, переможців предметних олімпіад, учасників МАН тощо). Робота ж з розвитку інших видів обдарованості відбувається епізодично.